Избори за 43-то Народно събрание, 5 октомври 2014

Огромен КУХ ОБЕМ в избирателните списъци

проф. Михаил Мирчев, ГИСДИ

Въпрос към ГРАО и МВР и становище, направени пред Гражданския борд за свободни и прозрачни избори към МС

Второ заседание (1 септември 2014)

Има странни числа в списъците с пълнолетни български граждани (потенциални избиратели). Има все по-абсурдни несъвпадения в списъците излизащи от различни държавни институции.

Едната институция е МВР – тя издава и контролира личните документи на всички български граждани, вкл. към изборния ден те дали са валидни, не са с изтекъл срок.

Другата е НСИ – тя прави национални изчерпателни преброявания (1991, 2001, 2011) и описва всички български граждани, както и текущо следи възрастовата динамика на населението, вкл. 18+ години. Това би трябвало да бъде най-представителната статистическа институция в държавата.

Третата институция е ГД ГРАО към МРР – тя е завършваща институция в един многоелементен държавен механизъм за гражданска регистрация на всички български граждани. Много други институции следва да подават лични данни към ГРАО. ГРАО ги съпоставя и актуализира личния картон на всеки родил се, живеещ или умрял български гражданин. Преди избори ГРАО изготвя избирателните списъци, предава ги на ЦИК и общините.

И трите са ключови държавни институции, които едновременно и паралелно броят българските граждани. **Би следвало общото число и при трите статистики да бъде еднакво. Или поне разминаванията да не са драстични**, а да се движат в допустим интервал на „статистически и технически грешки".

Вместо това сега има **парадоксални несъвпадения**.

По неофициална информация издадените валидни документи за самоличност от МВР, с неизтекъл срок за да могат хората да гласуват с тях е около 5,5 млн. От друга страна в списъците на ГРАО избирателите са 6,9 млн. Това е с около 1,4 млн. повече от числото на МВР. И е с около 950 000 повече от числото на НСИ, според който българските граждани над 18 г. сега са около 6,0 млн.

От тези публично обявени числа всеки грамотен човек може сам да пресметне и да се убеди, че **разминаванията са драстични**. Ако тук в нещо бъркам, трябва първо компетентните институции да коригират числата, за да се отговори след това съдържателно на въпроса:

ГИСДИ пита:

Дали сега **избирателните списъци са надежден инструмент** за провеждане на наистина **прозрачни, демократични и с верни резултати парламентарни избори** – верни от гл. т. на реалния граждански вот и политически избор?

Числата на НСИ

Нека започнем с бройката на пълнолетното население (18+ години), която се регистрира чрез **Националния статистически институт** (НСИ). Всички тези хора, с малки изключения, имат избирателно право. Към Октомври 2014 те са преброени около 6,0 млн. души.

Числото за избирателното тяло (18+ години), което идва от ГРАО обаче е драстично по-голямо. В предварителния избирателен списък от 25 август 2014 (40 дни преди изборите) включва 6,932 хил. избирателя.

Население на България				
	31.12.2005	31.12.2009	31.12.2013	31.12.2014*
Общо за страната	7 718 750	7 563 710	7 245 677	7 150 000
Деца до 17 години включително	1 353 544	1 276 057	1 187 372	1 150 000
Население 18+ (според НСИ)	**6 365 206**	**6 287 653**	**6 058 305**	**6 000 000**

Данни на НСИ

** хипотетична екстраполация на ГИСДИ*

Население на България и Избирателен списък				
НСИ / ГРАО	31.12.2005	31.12.2009	31.12.2013	05.10.2014
Население 18+ години (според НСИ)	6 365 206	6 287 653	6 058 305	**6 000 000**
Избиратели по списък на ГРАО (ЦИК)	**6 643 921**	6 867 014	6 919 260	**6 931 855**
Кух ОБЕМ в избирателните списъци	**+ 280 000 (техническа грешка)**	**+ 580 000 (удвоен кух обем в списъците)**	**+ 870 000 (утроен кух обем !!! ???)**	**+ 930 000 (утвърден утроен кух обем)**
% от населението на 18+ години (по НСИ)	**4,4%**	**9,2%**	**14,2%**	**15,5%**
% от избирателите с лични документи (по МВР*)	**5,1%**	**10,5%**	**15,6%**	**16,9%**
	Буди ПОДОЗ-РЕНИЯ	**Разрастващ се АБСУРД в броенето на гражданите с право на глас**		**Още по-НАСТОЙЧИВ АБСУРД: при висока смъртност и интензивен емиграционен поток**

По данни на НСИ и ГРАО (ЦИК)

** По неофициални данни издадените и валидни лични документи от МВР са около 5,5 млн. (лични карти, червени задгранични паспорти, зелени паспорти, …)*

Гледате горната таблица на динамичния ред от 2005 до 2014. Виждате огромен КУХ ОБЕМ в списъците, който се удвоява, утроява и продължава да набъбва. Вместо след съответните „актуализации” и „прочиствания” тези избирателни списъци да се свиват и приближават към реалното число на български граждани с избирателно право и валидни документи.

През 2005 списъкът на ГРАО надвишава списъка на НСИ с близо 300 хил. души. Тогава няма остър проблем с избирателните списъци. През 2009 разликата между НСИ и ГРАО се удвоява – близо 600 хил. души. През 2013 вече е утроена – 870 хил. Сега, доколкото показва съпоставката на числата, разликата между НСИ и ГРАО продължава да се увеличава, минавайки над 900 хил. В предварителен избирателен списък от 25 август 2014 (40 дни преди изборите) са включени 6 932 хил. избирателя.

* * *

Гледайки горната таблица на динамичния ред от 2005 до 2014., виждате огромен КУХ ОБЕМ в списъците, който се удвоява, утроява и продължава да набъбва.

Този кух обем има някакво свое „ТЕХНИЧЕСКО обяснение” и съответно резонно оправдание от страна на МВР, Общинска администрация, Консулски служби в чужбина и накрая от ГРАО: не навременно отчитане на починалите, за да бъдат извадени от списъка; липса на ефективен и представителен граничен контрол върху потока влизащи и излизащи от България; огромна група хора не заявяват своето емигриране в чужбина и не променят официално своя настоящ, а и постоянен адрес; консулските служби в чужбина не си вършат работата по гражданската регистрация на емигрантите ни; дублирани избиратели, които са записани и по постоянен и по настоящ адрес; …

Нека приемем, че това оправдателно техническо обяснение се отнася за около 300 000 имена в избирателния списък. Колкото са през 2005 г., стартова в този тук наш анализ, годината преди абсурдното изкуствено раздуване на избирателните списъци.

300 хил. дописани фиктивни избирателя в избирателните списъци са 4-5% от населението 18+ год. (по НСИ). Този процент грешка в избирателните списъци е допустим – въпреки, че е неприятно, той е допустим.

Сега ГРАО и ЦИК говорят за АКТУАЛИЗИРАНЕ на списъците – 4 седмици преди изборите. В светлината на горното не зная какво се разбира под понятието „актуализиране”. Вече многократно, поне от 2005 насам, от много специалисти, политически формации и наблюдатели (външни и вътрешни) е поставян въпросът, и е алармирано, че раздуването на избирателни списъци вече граничи с АБСУРДА.

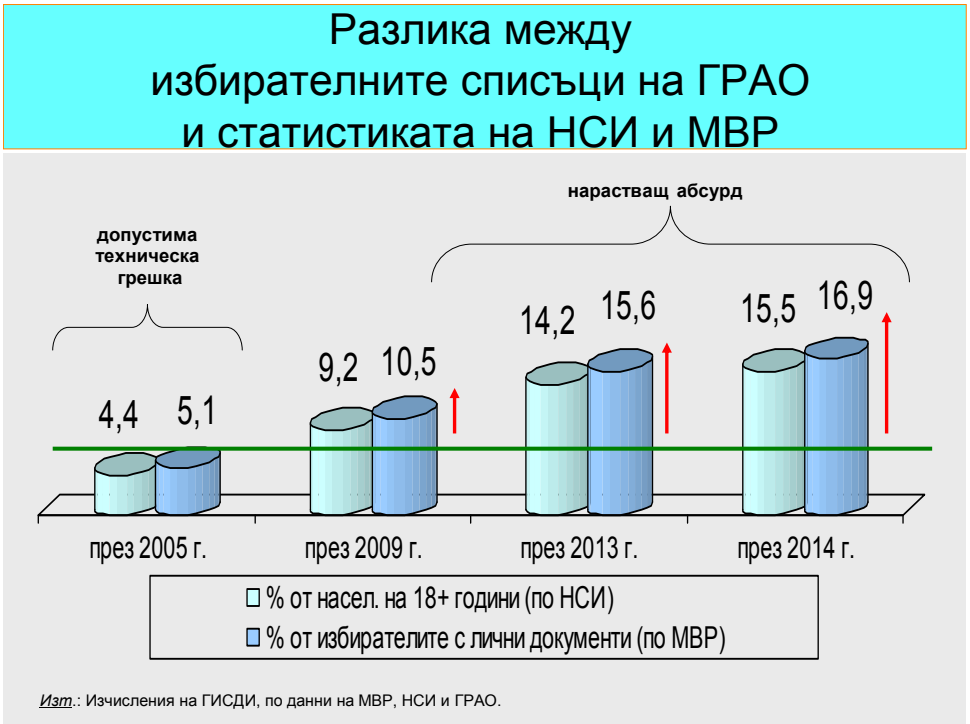
Нека приемем, че през 2005 някак си са записани фиктивно +300 хил. избиратели. Това може да се приеме като нещо нередно и будещо подозрение, но все още не е основание за обвинение, че чрез кухия обем в избирателните списъци се **създава предпоставка за определени партии изкуствено и фалшиво да завишават** броя действителни гласове за себе си и %-та за себе си. Проблемът сега, пред нас е, че **числото на кухия обем не намалява, а се утроява като продължава да се увеличава**.

Това вече е пряк риск за „прозрачността” на изборите, както и за реалистичната пропорция в изборните резултати между две облагодетелствани партии и останалите конкуренти.

* * *

Рискът е голям, но и нараства.

Нека превърнем броя фиктивни избиратели в %-т от избирателния списък. 900 хил. гласа в плюс са 16% от избирателите по НСИ (около 6 млн.), и 17% от избирателите с документи издадени от МВР и валидни за гласуване (около 5,5 млн.). Обратно пресметнато, 900 хил. фиктивни избиратели са 13% от предварителния списък на ГРАО (6 932 хил.). И в трите варианта на пресмятания този кух обем е огромен. Няма разумно обяснение – нито за поддържането му след 2009 г., нито за сегашното му допълнително увеличаване.

Изт.: Изчисления на ГИСДИ, по данни на МВР, НСИ и ГРАО.

Числата на МВР

Вече в публичното медийно пространство бе пуснато едно число 5 млн. и 500 хил. Това вероятно е числото на издадените и валидни в момента на гласуване през Октомври 2014 лични документи (лична карта и др.) от МВР. Ако това число е вярно, значи реалните избиратели с реално право на глас са от този порядък. Числото е около 5,5 млн. избиратели, които не са не просто граждани на България, но и имат валидни лични документи, с които могат да гласуват. Нека приемем, че фалшиво издадени чрез МВР лични карти (на умрели хора и на отдавна емигрирали) са незначително количество.

Сравнявайки числото от МВР и това в избирателните списъци на ГРАО се оказваме в още по-парадоксална и абсурдна ситуация. Бройката в избирателните списъци **надвишава реалните избиратели с 1 млн. и 400 хил.** Това са 25% добавени фиктивни избиратели в списъка.

* * *

Ако горното число на избирателите е вярно, а то вероятно ще се окаже вярно, как да очакваме гражданите да не стоят срещу държавата. Драстично завишените избирателни списъци всъщност са дело на държавата. **Изправени пред такива факти гражданите няма как да имат базово доверие, че държавата се грижи да организира честни и справедливи избори**. Това очевидно е проблем на реалната демокрация, проблем с недоверието към овластените политици и институциите.

* * *

Въпросът за кухия обем в избирателните списъци се поставя още от 1990 г. Но с особена острота той застава пред избиратели и държава от 2009 г., когато „нормалният” кух обем по „технически причини” от около 300 000 бе удвоен, а от 2011 вече бе и утроен и сега набъбва още.

При всички тези дискусии кухият обем е статистически регистриран чрез съпоставка между числата на НСИ (за пълнолетното население) и числото на ГРАО (за избирателите).

Статистиката на МВР е стояла отстрани и в сянка. А тя би трябвало да е най-точна. Не просто защото МВР е „специална” институция. А и защото МВР прави нещо уникално. Тя **разграничава български гражданин спрямо такъв с валиден личен документ към датата на изборния ден**.

Тук отново има разлика между големите статистически числа – за броя избиратели – на НСИ и на МВР. Закономерно второто число (на гражданите с документи според МВР) е по-малко спрямо първото число (хората с българско гражданство според НСИ). Сега разликата е 0,5 млн. души (съответно 5,5 млн. МВР и 6,0 млн. на НСИ). Този размер на разликата е обясним и реалистичен.

Нека се фокусираме в срока на валидния личен документ за гласуване. Това е от особена важност. То досега изобщо не е дискутирано. Та нали като ми изтече срокът на личната карта или задграничния паспорт отивам в банката да изтегля собствените си пари, но ме връщат; искам да мина граничен контрол, но ме спират и връщат; и др. под.

Тук, при гласуването, би следвало да става същото. Жив избирател съм. Отивам в моята секция, всички в комисията ме познават. Но **срокът на личната ми карта е изтекъл. Би трябвало да ми откажат да гласувам**. И в графа „забележки” в избирателния списък да запишат горното основание.

Какво може да се направи до изборите?

Тук на Гражданския борд достатъчно рано поставяме този проблем (1 септември). Има 5 дни преди официалното откриване на кампанията и 4 седмици до изборния ден. Съответните държавни институции имат време да **дадат много ясни отговори за реалните числа и крещящото несъответствие между тях**.

Ако се прави наистина някаква актуализация-прочистване от количествена гледна точка, резултатът би бил когато направите окончателните списъци (дни преди изборния ден), бройката в тях следва да намалее с колко? С 200 хил., с 300 хил., с 500 хил. гласа?

За месец списъците не могат да се изчистят изцяло. Но е напълно в силата на ГРАО, с помощта на НСИ и МВР и граничните служби, да се изчистят от списъците едни 300 хиляди несъществуващи като живи избиратели. Това би било 1/3 от сегашния кух обем по НСИ и 1/5 от кухия обем по МВР. Не би било малко.

И тогава, ако има от страна на Правителството и визираните държавни институции такова прочистващо и оздравяващо действие, това би било повод за **гражданите да си ВЪРНАТ ДОВЕРИЕТО в усилието да се направят демократични и свободни избори** на 5 октомври 2014.

В тази връзка очакваме МВР да изпълни ангажимента си поет от зам. мин. Филип Гунев, до няколко дни (до 8 септември) да представи на Гражданския борд справка за броя български граждани с валидни към момента лични документи.

Терминът „мъртви души" – едно пояснение

Позволете една реплика относно терминът „мъртви души". Чрез него в медиите се говори за обсъждания тук кух обем в избирателните списъци.

Някои се обиждат, че под „мъртви души" били визирани нашите съграждани, заминали и живеещи в чужбина.

Трябва ясно да се каже, че когато се говори за мъртви души НЕ СЕ визират БЪЛГАРИТЕ ЗАД ГРАНИЦА. Визират се мъртви души, несъществуващи избиратели – нито тук, нито другаде, граждани по документ без да има някъде такива.

Ако има някакви проблеми – технически грешки, методика за гражданска регистрация, която раздува числата, несинхронизиране между институциите, отворени граници, непредставителен граничен контрол, то това е било приемливо обяснение през 2005-2007 год. Но сега вече звучи несериозно и нечестно от страна на институциите с това да се оправдава **драстичния добавен кух обем** в списъците. Особено като се види утрояването на кухия обем.

Нека добронамерено стъпим на 2005 година, нека приемем, че техническите грешки допълват около 300 хил. фиктивни избиратели. И можем, поне засега, да се примирим с грешка в избирателните списъци от такъв обем.

Но не можем да се примиряваме с още 600 хил. добавени несъществуващи избиратели.

Така че изобщо не става дума за наши уважавани съграждани извън граница, а за наистина „фалшиви имена" в избирателните списъци – без реални хора-избиратели зад тях.

Преброяване на НСИ – изчерпателно

Още нещо. В своя отговор на моя въпрос г-н Иван Гетов като председател на ГРАО обвини НСИ, че са направили НЕКАЧЕСТВЕНО НАЦИОНАЛНО ПРЕБРОЯВАНЕ през 2011 г. и затова сега тяхното число за избиратели е само 6,0 млн.

Тук е нужно едно професионално пояснение.

Националното преброяване през 2011 г. България, за да бъде истинско, то трябва да бъде ИЗЧЕРПАТЕЛНО. Да са описани всички български граждани независимо къде са и какви са, независимо с какво се занимават и къде живеят. Методиката трябва да бъде такава. Има съвременни световни методики и стандарти, за да се постига изчерпателност

на преброяването. Така че независимо от движението и мобилността на хората, да се намери начин те изчерпателно да бъдат преброени.

Вие, г-н Гетов всъщност обвинявате **НСИ, че не е провел изчерпателно национално преброяване и по този начин е фалшифицирал големите числа за движението на населението в България и значимо ги е намалил**.

Не приемам това за коректно. Поне нямам досега достатъчно основания за да го приема.

Според мен, по-реалистичните числа са тези на МВР и НСИ – съответно 5,5 и 6,0 млн. реални избиратели. **Числата, идващи от механизма за гражданска регистрация и нейната постоянна актуализация, са неточните. Точно тези числа влизат в ГРАО и там се получава това абсурдно надуване** на избирателните списъци. Мисля, че вече ясно казах и показах, че в последните години те от допустимо неточни (2005) станаха недопустимо и просто абсурдно неточни и подвеждащи (2009, 2013, 2014).

* * *

В заключение, държа да кажа, че тук поставям проблема остро. Използвам и тежки думи. Но не е ли време вместо само да се вайкаме по кухия обем и мъртвите души в списъците да вземем да направим нещо?

ГИСДИ позиция:

Държавата МОЖЕ да нормализира избирателните списъци, стига да го ПОИСКА. Сега набързо – само частично. След тези парламентарни избори – и радикално.

Така ще се спре да се насажда недоверие по принцип у гражданите-избиратели към държавата като организатор на изборите и като гарант за тяхната законност, честност и реален резултат.

Така ще се отнеме една от предпоставките определени партии да се опитват изкуствено да увеличават броя гласове за себе си и своя %-т, възползвайки се от легитимирането на фиктивни избиратели в такъв огромен обем чрез списъците.

Край